

Bevezetés, kiadó- hivatal és nyomda... Kéziratokat nem...

UJ KELELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

1071 2211 Lejár Hermann Goldschmidt ur I. Wolfzelle 11 Wien

V. évfolyam, 180. szám Cluj (Kolozsvár) 5682. Ab 23 1922. augusztus 17. Csütörtök

A londoni tüzijáték

Tüzijáték volt, — mondja a „Figaro”. Valóban nem volt más ez a londoni konferencia, mint rakéták puffogása, üres indulatok durrogta- sása, tüzijáték. Talán az egyetlen ember, akit komolyan vette, Poincaré volt, ő kipakolta a dosz- zsiét, amit magával hozott, feltárta az irattárt, adta önmagát, aki a mai Franciaország feje és adta a mai Franciaországot. Mr. Lloyd George hideg volt, flegmatikus volt, udva- riatlan volt, igazi angol volt. Mintha az egész ügy nem érdekelné. Az első rakétáit úgy eresztette, mintha a Lloydgeorgei indulat tüzelne bennük, de az avatottak már látták, hogy nem belső gerjedelem tüze, de bene- gyalási fény. A francia lapok naivan meg is írták, hogy nem igaz, mintha Lloyd George és Poincaré között a legkisebb összetűzés lett volna, min- den simán ment, finoman, komlító. Áskor még abban reménykedtek, hogy a kompromisszum nagy mes- sere most is kompromisszumot fog szólni s a párisi minisztertanács kellő mohósággal meg is adta már az engedelmet Poincaré urnak, hogy engedjen és kössön kompromisszu- mot. Erre következett az angol mi- niszterelnöknek az az udvariatlan- sága, amelyet a francia diplomácia nyelvére hívást brutálisnak és vas- kosnak lehetne mondani. A londoni tüzijáték legzaporosabb pillanataiban ott-hagyott csapat-papot s a birto- kára utazott megöngözni a georgi- máit, a dáliáit és a bimbózó krizan- témumokat. Angol diplomáciai nyel- ven ez a nyereség annyit mondott Poincaré urnak: fel is ut le is ut, nagyon unom az urat. Nem esoda, hogy visszajövet minden felborult, Poincaré ur, aki érti az ilyen diplo- máciai virágnyelvet, összerakta az iratit, vissza a dosszéba, vonatra ült és: haza Párisba!

Lloyd Georgenak ez a gesztusa, ha kellemetlen is volt, de volt benne eredetiség és stílus. Poincaré hazá- jában bizonyára másként csinálták volna meg, ott ha a miniszterelnök el akar utazni birtokáról Versail- lesbe, magával hívja angol kollégáját s az esélyen, a banketi tószton ki- ugatja a bokorból a nyulat. Ami a földszetálnál nem sikerül, sikerülni szokott a fehérasztalnál, a jó cham- pagnei bor mellett. A francia hagyó- mány az udvariasság netovábbját tartja jó politikának. De az angol politika ügylétszik ezen a területen is új ösvényeket hasít. E darabos stílus hatása alatt a francia sajtó már káromkodik. Alnokságot említ. Tüzijáték volt, mondja a „Figaro”, a tüzijáték mögött mr. Lloyd George és Németország már meg is egyezett egymással. Hiába eregetett az angol miniszterelnök susterdő petárdákat arról, hogy a cél tekintetében ő egy Poincaréval, csak a módok mások nála: alspjában véve Anglia e ve- zető politikusa Németországgal fuj egy követ. A „Figaro” nyiltan ki is mondja, hogy a vakító rakéták mö- gött Lloyd George megegyezett Né- metországgal és ezt mondta: „Nem kell fizetnetek, én moratóriumot adok minden feltétel nélkül.” Ha pedig Londonban ez a kompromisszum kötődött meg, akkor hiába minden, nagy kardcsörtetés és nacionalista tüntetés, hiába határozzák, hogy a londoni tüzijáték után Bruxellesben rendezik az újabb görög-tűz-est — Poincaréknak nincs más tennivalója, vagy belátja, hogy a fiskális birok-

versenyben őt, az arrasi ügyvédet, a walesi kis ügyvéd kétvállra fek- tette, vagy ha nem akar leköszönni, végigviszi szankciós politikáját Né- metország ellen, ha kell kizárólag Franciaország szakállára s ha kell egészen a háborúig.

Akik ma a francia fórumon és a francia sajtóban következtetnek és okfejtetnek, bizást hihetik, hogy a kompromisszum London és Berlin között titokban meg is történt. Né- metország már nagyon vakmerő. Ti- zenötödikén volt esedékes a havi részlet kétésfélmillió font sterling, erre Németország rossz anyagi helyzetére való hivatkozással az esedékes ösz- szegnek mindössze egyötödét fizette ki. Kétésfélmillió font helyett, egy félmilliót. Hiába volt tehát Poincaré ultimátuma, hiába utasította ki El- zász-Lotharingia németjeit és hiába sürgette meg a jóvátételi bizottságot, hogy az augusztusi összeg dolgában függetlenül a londoni konferenciától

döntson. A francia politikát kellemet- len fricska érte a jóvátételi bizottság részéről is. A bizottság már nem tartja sürgősnek Poincaré urgirózásait s egyszerűen átír, hogy ebben a kér- désből ilyen röviden dönteni nem tud. E kellemetlen fricska érkezett Berlinből is: a német kormány jegy- zéke, amely tiltakozik az elzási ki- utasítások ellen. A kérdés most, hogy mi fog történni. A bruxellesi konferencia csak novemberben lesz. Addig Németországnak újabb esedé- kességei vannak és hogy ezeket az újabbakat se fogja fizetni, bizonyos- ság a mostani eset, amikor a törlesztési való meggyötödével adós maradt. Ha Franciaország beletörődik ebbe és vár novemberig, akkor a poincarizmus már meg is bukott. Ha nem törődik bele, akkor a poincarizmus új erő- szakos fellebbesés után fog letörni. Le kell törnie, mert most már egyre nyilvánvalóbb, hogy el van szigetelve és egyedül áll.

Megbukott a londoni konferencia

Lloyd George megegyezett Németországgal? Poincaré a szakítást katasztrófának mondja. Bonifóban a nagyantant

London, augusztus 16. (Rador.) Lloyd George, Poincaré, Theunis, Schanzer és Hayasi tegnap tanács- kozásra ültek össze, azonban nem tudtak megállapodásra jutni, Poin- caré ellenezte a moratóriumot az ál- tala kívánt biztosítékok nélkül. Az ülés anélkül végződött, hogy a leg- közelebbi ülés napját megállapították volna. Majdnem bizonyos, hogy a konferencia eredmény nélkül vég- ződött.

Féltik a nagyantantot London, augusztus 16. Az angol lapok a londoni tárgyalások meg- hiatusásával foglalkoznak, kijelentik, hogy ennek nem szabad a nagyantant megszűnését maga után vonnia.

A „Times” írja, hogy a konfe- rencia balsikere után az angol nép meg fogja érteni, hogy az angol kor- mány élére új embert kell szólitani.

Lloyd George hajthatatlan volt Páris, augusztus 16. Francia lapok egyhangulag azt hangoztatják, hogy a londoni tárgyalások meghiusulása

Lloyd George intranzigens maga- tartásának tulajdonítható.

A francia sajtó helyesli Poincaré magatartását és kiemeli, hogy a francia delegáció feltűnően békés szel- lemben tárgyalt. Hozzáteszik, hogy Poincaré nem követheti Lloyd George- ot Franciaország érdekeinek fel- áldozása nélkül.

A „Journal” helyesli, hogy Poin- caré visszautasította a tárgyalások folytatását, miáltal csak egy hiába- való illuziót osztaltott szét.

A „Petit Parisienne” sajnálja, hogy Franciaország és Anglia a világ egyetlenlenségükről adtak bi- zonyosságot,

amely egyetlenlenség tárgya csak a módszerek alkalmazása, mert a tárgyra nézve egyik voltak. Reményét fejezi ki, hogy a jelenlegi ellentét nem fogja eltörölni a közös ellenség ellen vívott hősi testvéri harcok emlékét.

belül szakadás fog bekövetkezni, ki- jelentette a következőket:

A hírek nem kell hinnai. Min- dent el fog követni, hogy elhárítsa ezt a katasztrófát anélkül, hogy fel- áldozza Franciaország lényeges ér- dekeit. Senkisésem híve jobban a francia-angol barátságának, mint ő, aki politikai életének harmincöt esz- tendője alatt mindig e barátság mel- lett kardoskodott. Ha Anglia és Franciaország között szakadás tör- ténnék, ez bizonyára

nagy szerencsétlenség volna,

ha a két nép érzésben is eltávolód- nék egymástól. Ez pedig akkor tör- ténnék meg, ha Franciaországnak azt kellene éreznie, hogy ránézve életbevágó kérdésekben Anglia nem engedi meg jogainak erőlyes meg- védését. Végezetül kinyilatkoztatta, meg van győződve arról, hogy ha a londoni konferen ián nem jött létre megegyezés, Franciaországnak jog- gal döntő szóval kellett volna bir- nia, minthogy követelése a Német- országgal szemben való egész köve- telésnek több mint a fele. Természe- tesnek fogják találni, hogy

módot keres Franciaország pénz- ügyeinek teljes romlásától való megmentésére.

Poincaré ma Londonból vissza- utazott Párisba, előzőleg Millerand- dal telefonon megállapodott, hogy szerdára minisztertanácsot hívnak össze.

A jóvátételi bizottságnak nem sürgős a döntés

Berlin, augusztus 16. A jóvátételi bizottság közölte a párisi haditeher bizottsággal, hogy nincs abban a helyzetben, hogy a bizottságnak ju- lius tizenkettedikén kelt jegyzéke ügyében dönthessen. Az augusztus tizenötödiki esedékesség ügyében a haditeher bizottságot haladéktalanul értesíteni fogják.

Németország az esedékes öszeg ötödét fizette

Berlin, augusztus 16. Miután a német kormány a moratóriumra vo- natkozó jegyzékére a szövetségesek- től eddig nem kapott választ, a mai napon az angol és francia jóvátéte- lek esedékes részletének részletes kiegyenlítésére teljesítési képességei- nek megfelelően 500.000 font ster- linget utalt át a jóvátételi bizottság számára.

Súlyos a német helyzet

Berlin, augusztus 16. A londoni konferencia meghiusulása következté- ben a márka katasztrófálisan esett. A német kormány a tegnap esedékes 2 és félmillió font sterlingből 500 000 fontot fizetett ki a jóvátételi bizot- tságnak. A „Berliner Tageblatt” Né- metország helyzetét szerföltött súlyos- nak mondja és megállapítja, hogy Amerika segítsége nélkül a helyzetet nem lehet megoldani.

Wirthék tiltakozó jegyzéke Párisban

Berlin, augusztus 16. A német kormány tiltakozó jegyzéket intézett Franciaországhoz a szankciók alkalmazása és a németeknek Elzász-Lothar- ingiából való kiűzése ellen. A né- met kormány kéri, hogy ezt az ügyet a nemzetközi döntőbírság elé ter- jesszék.

sa- ére usi- zünk... vat list ában... rjük az kban ni kab

Vaitoianu nyilatkozik a tisztviselőfizetésekről, a nyelven-deletről és a repatriáltak vissza-téréséről

Nagyvárad, augusztus 16. (Rador.) Vaitoianu és Bann miniszterek tudva-lévőleg napok óta itt tartózkodnak, hogy a liberális párt nagyváradi tagozatában támadt ellentétet és a közigazgatás aktuális problémáit megoldják.

Két napi tanácskozás eredménye-ként Ardelean Justin városi prefektus a napokban megvált állásától és helyét Peter Julian volt megyei pre-fektus veszi át.

A Rador nagyváradi szerkesztője ma felkereste Vaitoianu minisztert, hogy nyilatkozzon a többi aktuális kérdésszel. A miniszter az első kérdé-sére, hogy hogyan áll a tisztviselők fizetésének ügye, a következőket mon-dotta:

A tisztviselők fizetésének ren-dezése foglalkoztatja most a kormányt. Hanganlyozom azonban, hogy a kérdés rendkívül nehéz és ezért annak megoldá-sa bizonyos időt vesz igénybe. A kormány feladatába helyezte a fizetés-emelést és legyenek megnyugodva, hogy a kérdés megoldása ki fogja elégíteni az érdekelteket. De mindenhez idő kell.

Milyen impressziókat szerzett miniszter ur erdélyi körútján?

Mondhatom, ahol csak voltam Erdélyben, a legjobb benyomásokat szereztem. Legutóbb Máramarosziget-en voltam, — a miniszterelnökkel együtt — és meggyőződtem róla, hogy ott nagyon békés hajlamú a lakosság. Ugyanezt mondhatom több más va-rosról is.

Azútan az iskolarendelethez tere-lődik a szó.

Az iskolarendelet — mondja az újságíró — lehetetlennek tűnik az egyes felekezeti tanulóknak más felekezeti iskolába való beiratkozását. A zsidó iskolákban a tanítási nyelv vagy héber vagy román lehet, de semmire sem a magyar. A gyermekek ki vannak téve annak, hogy nem járhatnak isko-lába, nyugtassa meg miniszter ur erre vonatkozólag a közvéleményt.

Erről a kérdéssről sok vita folyt már és folyik most is. Ugy a minisz-tertanácsokon, mint Anghelescu köz-oktatásügyi miniszter hivatalában. Bár az ügy egyáltalán nem tartozik a re-szortomhoz, elmondok annyit, hogy augusztus 24 én minisztertanács lesz, amelyen az iskolarendeletről behatóan fogunk foglalkozni. Legyenek nyugod-tak, a kérdés minden érdek figye-lemberével rendezve lesz.

Erdélyből 1919 óta tízezreken vándoroltak ki olyanok, akik itt szület-tek és ennek a földnek érdekeit szol-gálták születésük óta. Kivándoroltak azért, mert jobb megélhetést reméltek és most vissza szeretnének jönni. Engedélyezné ezt a kormány?

Semmi nehézsége annak, hogy a lojális polgárok visszatérjenek. A kormány nem gördít akadályt azoknak a polgároknak visszatérése elé, akik komolyan és véglegesen román álla-polgárok akarnak lenni. Visszafogadjuk őket, sőt elősegítjük megélhetésüket, de megkérjük tőlük, hogy hű, lojális állampolgárok legyenek. Persze olyanokra, akik felesküdtek Kun Bélá-nak, nincsen szükségünk.

Több más jelentéstartalom kérdés után a diskurzus véget ért.

A görögök folytatják a csa-patmozdulatokat

Athén, augusztus 16. A Csataldzsa melletti incidens ügyét egy nemzet-közi bizottság fogja megvizsgálni.

Konstantinápoly, augusztus 16. (Ra-dor.) Csataldzsában folytatják a gör-ög csapatkoncentrációt. A franciák két eskadron spahit hajóztak ki Kon-stantinápoly védelmére.

Haifa

— Az Uj Kelet Palesztinába kiküldött munkatársától —

Haifa, július.

Már a legelső benyomás rokonszenves.

Fiatal orvos a kikötő egészségügyi hivatalában, aki beöltöztet az utasokat és lelkükre köti, hogy a városban még háromszor jelentkezzenek vizsgálatra. Egyikünk azt mondta, ez neki kényel-metlen.

— Ne tessék ezt úgy venni... — szökött hozzá Cohen, a potach-tikvai orvosjelölt kedves, meleg hangon, de egyáltalában nem oktrojálóját, — hanem kérem szépen töltsön arra gon-dolni, hogy itt egy valamennyire el-erőltetett embertömeg regenerálásáról van szó.

— Kérem... kérem... — egyezett bele barátunk, azonban nem sok átérzéssel, — ha önök gondolják...

— De hiszen egészen egyszerűen meg lehet magyarázni ennek a szigorú ellenőrzésnek a szükségességét, — fordultam utólagosra és eléberaktam a legvilágosabb szavakat: — Palesztiná-ban az emberek nem akarnak pestist vagy kolerát kapni!

— És Sauremó óta nem is kaptak! — kacagott fel az orvos és az ő arcán vettem észre először egészséges racio-nalizmust, amit Konstanca óta hiába kerestem a Keleten. — Szerencsére mi elhoztuk magunkkal az európai logikát!

A szállodában, ahol szobát vettem ki néhány napra, még felleltem ennek a logikának valamelyes elferdülését, amit a tulajdonos Lengyelországból hozott magával, de fia, aki technikai mun-kás, már ezt a kis görbét is egyenesre kalapálja magában kalapácsaival. Am leányai még nem fejezték el egészen Charkovot:

... Csak az lehet jó, ami drága... — mondták ataviszikusan, amikor egy kis halért sehaltam, nyolc piasztért. Rosszul állt nekik ez a ki-szólás és nekem egy pillanatra árdra-gítási hangulatom jött hazuról. Egy pillanatra.

Mert valaki egyszerre minden bete-ges reminiscenciámat abszorbeálta. Egy fiatalember, aki a tetőtérrezen át belé-pett az ebédőbe.

Itt vannak Merchavjából! — szökött ki a tulajdonos, akinek csak egy vendéggel jelentett többet, a konyhába. — Egy ebédet!

Itt vannak Merchavjából! — üzentem le én is magamba. Nekem az új zsidó jelentette. — Kérek méltó ér-zéseket!

És a kekirna, a felegyűrt újj, az izmos, csupasz kar, a napbarnult arc, a nyílt tekintet, az egyenes tartás és a szesz, erős haj, amit ebben a percben felfogtam, szemmel az egyetlen terem-tő-erővé értékelődött gondolataimban.

Ezek a kolonisták előbb-utóbb át fogják változtatni a városi zsidóság pszichéjét: — jöttem rá a vigasztaló ötletre, — hiszen csak rájuk kell nézni és az ember már resteli a galuti agy-működést.

Ebéd után kiültem a tetőtérrezen utcai parkányára. Bugyogós arab asszonyok fedetlen keresztény arccal, és fátyolos mohamedán nők sétáltak, azután hosszú tevesor kényeskedett presziós tartással előre, arab férfiak jöttek zacskóval két hátsó lábszáruk között, bodinok belelobogtatták fejük-ről lőszorkontyokkal lekötött fehér ke-fijájukat, kővér effendik dadorodtak fel szines slafrokban, sárga gyékény-koszarak sorakoztak félkörbe, nárgilék-ban minden szivással felbugyborékol-t a víz, sarga, bordó, sötét, lila hűsítő-italok kápráztak ki üvegfordókból, de mindenkifelett az oroszonges kömüve-eket láttam. akik vékony szál deszká-kon közeledtek a Habone-malom épülő emeletén, meg a malterosóvedreket, amelyek a nyílt templomharangoknál is szélesebb és erősebb leengedő ivben járnak fel-és alá és a vakekókanalakat végül, amelyeknek a hangja tulmulja

a harangok hangját és amelyekből a schwarzarbeiterek apró foltokban pas-kolják ki az új Palesztinát.

Azután keskeny görbe lépcsőn le-kanyarodtam, kis sikátorok között men-tem, mindenféle arab boltokat bámultam, rengeteg friss gyümölcszöveget szippan-tottam fel, míg közből, forduló-ból, átjárókból lassan kiértem a tárt, széles, szabad, levegős új zsidóno-gyedbe.

Herzlia. Lehet-e róla, akinek fér-fias, nyílt gesztusai voltak és sudár volt, mint a fenyő, más mint egyenes-vonalu városrésze elnevezve? Az ember úgy érzi: jön ki a szűk arab utcából, mint ahogyan gettókból jöttünk ki, alig lehetett odabenn egy kis levegőt szivni, de ni, hogy szélesedik itt a kijárat, milyen messzire elkenyarnak a házak jobbra és balra, egész nagy piacot hagynak közből, azon az ember átmegey, a szemközti oldalon rendes, szabályos utak indulnak, egyik kéz felől a Kármel: magas perspektíva, másik kéz felől a Földközi-tenger: mély perspektíva, ó boldog új kor, amely-ben a gettó-zsidóknak is megadatott az összes síkokban élni, élni és önekelni és kart lendíteni keletre. nyugatra, északra és délre és nem félni, hogy jedségbe göreszüljünk valamiféle idegen rendőre tájának beleütközni, mert legfeljebb zsidó zsandárt érinten-ek, az meg lehet-e komoly baj? amikor héberül mondja, hogy vigyázzon.

Megálltam egy nagy, emeletes épü-letnél, előtte hosszabban, az utcán, gerendák voltak lefektetve, azon ing-öves, bricseszes fiúk és kőrhaju leá-nyok ütek és félig bánatos, félig jó-kedvű hangon diskuráltak. Ezek a Béth Linának a nagy chaluc-othon-nak alakói, még nincsen munkájuk és a cionista kormány, a Waad Haazirim ad nekik hajlékot és ellátást. Szegények és sajnálatraméltók ezek a fiatalok? Nem. Ők maguk mondják, hogy nem. Sőt, néznek még csak a felfelé és is és tiltakoznak ellene. Hiszen az ő karjaikban államalkotó erők duzzadnak, lábáraik izmaiban még megépítetlen országutak kilométerai vannak felgün-gyölve, messzireható tekintetükkel pe-dig máz tojják kijebb és kijebb a határokat... és a bánat? ó, az csak az alkotóművészek, építőmesterek bá-nata, Solness építőmestere, aki óriási palotákat, népházakat és emberboidogító intézményeket emelt meg már hom-loka mögött... és bánata csak annyi, amennyi a homloka és a kezefeje között a távolság. hogy még nem foghatott ásót, nem lendíthetett mérőfont és mérőlelet, hogy megállva valami kut, ozzlop, táviróvezeték előtt, még nem kiálthat fel: ezt én teremtettem!

Kiérek a német kolóniára. Ez még benn van a városban, a város nyugati szélén, a Kármel alján, a Herzlia-nyegyed szomszédságában. A házak nem különböznek a Herzlia szép, terméskö-ből épült házaitól, kis kertje van mindegyiküknek, mint ahogy azok előtt, tetőtérrezen van, miniszok-na, a környékük tiszta, rendes, mint a zsidó házak környéke. A holtanyag, a mozdulatlan egységformája ez. Az emberek is egyformák, ha mozdulatlan-ok. De nézd csak meg ezeket az em-bereket, ha mozdulnak, ha szólnak va-lamit, ha szélnéznek, ha valamit cse-lekesznek. A Herzlia és a német ne-gyed háza egyforma szélesek, ám mennyivel szűkebbek a német házak lakóinak a mozdulatai, míg a zsidók kilendülnek a távolba és az egész vil-ág vibrálását visszarezgik, a német házak spießbürgerei csak addig gon-dolnak, ameddig a vetemény ér a kert-jükben, a korlátalál ók már megállnak, igazi kisgazdák, kistermelők, kispolgá-rok, a fognakhoz ütök az ezüst piasz-tereket, olyan buták, mint egy német nemzeti elemiskolai olvasókönyv és olyan széles látókörűek is, nekik a

Herzlia is már messze van, legalább is rosszul látják, csunya csipás szem-szögéből, nem szeretik a lakóit, anti-szemíták.

Ejh, megyek közülük ki, sokat tá-ródóm velük, maradjanak meg maguk-nak, vallásos szentmáriás települőknek, csodabogaraknak, én felszaladok a Habone-malom negyedik emeletére, ott rálépek egy szabadba hígoló parkóra, azután csak nézem a vonatokat, ami-ken a zsidó kolonisták utaznak haza este, a vásárból, a tanyáikra, meg a kikötőben a nagy hajókat, amiken új cha-lucok érkeztek, meg itt... itt, egészen mellettem, a pallón a malterosóved, kő-faragókat, festőket és asztalosokat és lenn, az alján, a mészégetőket, az egé-szen közönséges (csak egyetemet vég-zett!) feketemunkásokat, ezeket nézem, bámulom őket, nyitva hagyom rájuk a számat, hogy micsoda új emberek, mi-lyen más világból, jobból, szebből, em-beresebből valók, mint mi.

Ben Ami

Lord Northcliffe meghalt. Egy londoni jelentés szerint lord Northcliffe a „Times” és a köréje csoportosult újsá-gok trösztjének tulajdonosa tagnap meghalt. Az angol politikai és publi-cisztikai élet érdekes alakja szállott sirba vele. Tipusa volt a vagyon t. gyonra halmozó tőkésnek és a szívós és nagyenergiájú intellektuálnak, aki a gazdagság egy elért fokán a poli-tikai érvényesülést hajhászta. North-cliffe lapjai révén vélte ezt elérni. Újságjaiban ő maga írta a cikkeket, nagyobb utazásokat tett és a háboru után mint Lloyd George ellenfele kereste az érvényesülést. Erős francisbarát politikát fejtett ki és ebbe a politikába sahséghépen be kellett illesztenie a cionistaellenes politikát is. Néhány hó-nappal ezelőtt hosszabb indiai utra indult az ottani angol közigazgatás tanulmányozására. Ez azonban nem volt az igazi cél. Northcliffe inkább azért utazott, hogy Lloyd Georget és a kormányt arról az oldalról is támadhassa. Visszajövet utbaejtette Pa-lesztinát, ahol három napi tartózkodás után az Aguda és a keresztény misszió cionistaellenes, féltetes érveit ma-gáévá téve, a „Times”-ben éles táma-dásokat intézett a Balfour körüli csoportosítók ellen. A támadások a feis-házban mint ismeretes, érvényesültek is, de az angol közvéleményt North-cliffe tekintélyes és óriási példány-számban megjelenő lapjainak kísátás ellenére sem lehetett befolyásolni a Balfour-deklaráció ellen. Northcliffet a Palesztina ügyben több támadás érte Churchill gyermatügyi miniszter részé-ről is, aki egy nyilvános gyűlésen szemébe mondta Northcliffenek, hogy a Palesztináról írott közlései felületesek és egyoldalúak. „Három napot töltött Northcliffe Palesztinában és van neki bátorsága azt állítani, hogy az országot ismeri — mondta Churchill. — Én há-roz hónapig jártam az országban, de bizony nem merném állítani magamról, hogy a helyzetet alaposan ismerem.” A támadásokat a Northcliffe-szajó mind-azonáltal folytatta és az arab dele-gáció sugalmazására és a Vatikán kérésére mindig megnyitotta lapja hasábjait, ha a Balfour-deklaráció hi-kicsinyléséről volt szó. A ratifikálás óta azonban a „Times” és a koncer-nhez tartozó lapok a befajezett tény előtt meghajolva, nem irtak többé a Palesztina-ügy ellen, sem az ügy mel-lett. Politikai ambícióin túl az utóbbi időben még egy nagy újságtörvel is foglalkozott Northcliffe. Egy többnyel-ven megjelenő nemzetközi lapot akart alapítani, ebben azonban a halál meg-gátolta.

Felugre

Ura amit mond Krupp műve oia ussgrin kétszázbe tek mindet öt jegyestek, olyan irak, hogy hajsátam szüntetük Beláthaja, ezért nem kérem, hog megtehete esnek tük két akar.

A török kormány mozgósít

Konstantinápoly, augusztus 16. A török kormány jegyzékét intézett a szövetségesekhez, amelyben engedélyt kér két török divízió mozgósítására Konstantinápoly megvédelmére.

Grünwald üvegesiszolda és tükörgyár

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek. Épületüvegezési vállalat!

Oradea - Mare Str. Gerliczy 16.

FAVO

Legelőnyű

HIREK

A görög trónörökös pár Szi-najába érkezett. Bukarestből jelentik: György görög trónörökös nejével E. zsbet hercegnővel ma Szi-najába érkezett. Konstanában Ferdinánd király és Károly trónörökös fogadták a betegségéből teljesen felgyógyult hercegnőt.

Lupu Amerikába utazott. Bukarestből jelentik: Tegnap este utazott el Amerikába az orient expresszel Lupu doktor, a parasztpárt vezére. Az északi pályaudvarra a parasztpárt bukaresti vezetők élén a főváros lakossága negyzzésszel jelent meg, hogy jóutát kívánjon a népszerű politikusnak. Virágcsokrokat nyújtottak át Lupunak, akit a vonat elindulásáig állandóan meleg ovációban részesítettek. A vonat lépcsőjéről Lupu meleg szavakkal búcsúzott el bukaresti pártbíveitől és biztosította őket, hogy külföldi útja alkalmával sohasem fogja elfelejteni, hogy a román parasztság és városi polgárság milliói figyelik működését.

Mosoiu miniszter Konstanca-ért. Bukarestből jelentik: Mosoiu tábornok Konstancából visszatérve kijelentette, hogy megteszi az intézkedéseket a konstancai forgalom emelése érdekében. Új épületeket emelnek a kikötőben, töltésait az ottani intézményeket, kibővíti a vasúti állomást és Bukarest-Konstanca között kettős vágányt építenek ki Új hidat is építenek e célra. Jelenleg az elmerült hadihajók kiemelésén dolgoznak. A legtöbb hajó sérletlen és kis javítás után használható lesz.

Felozlatják a lakáshivatalokat. Bukarestből jelentik: A belügyminiszter elhatározta, hogy a lakáshivatalokat a legtöbb városban felozlatja és a jelenlegi lakáskiutalási szervezeteket teljesen át fogja alakítani.

Désen elkoboztak egy zsidó-ellenes röpiratot. Désről jelentik: A napokban egy ismeretlen egyén „Aratarea prorocului Ilie” (Illés próféta megjelenése) című füzeteket adott át eladás véget Micle Dane hirdapárusnak. A füzet minden lehető rosszal rágalmazza a zsidóságot és arra iggatja a román népet, hogy kergesse ki országából a zsidóságot. Szerzője Rubin Jedu-Jar nevű szerzetes van megjelölve és a kolozvári Carlea Romaneasca r.-t. kiadásában jelent meg. A dési rendőrség elkobozta a füzeteket és megindította az eljárást a lelketlen iggatók ellen.

Puccsriadalom Bécsben. Bécsből jelentik: A „Parlamentar Correspondenz” jelenti, hogy a rendőrigazgatóság utasítására tegnap letartóztatták az osztrák Staatspartei vezetőjét, Kuno Hoiniget, mert a városban az a hír volt elterjedve, hogy szerdán vagy csütörtökön monarchista puccs készül. Bécs középületeit a monarchisták megszállani készülnek a köztársasági vezéreket pedig internálni fogják. Minthogy a rendőrség a vizsgálat során megállapította, hogy a hírek minden alapot nélkülöznek, Kuno Hoiniget kihallgatása után szabadlábra helyezték.

Rendőrkézre kerültek a strand-fürdő tolvajai. Az I. kerületi rendőrség detektívjei tegnap délután elfogták Csipcsigán György és Tója Gábor újságírók gyerekeket abban a pillanatban, amikor egy kabinból négy száz lejt akartak elemelni. A rikkanások bevallották, hogy Kréta Péter és Kallósi György nevű társaikkal már hetek óta lopkodnak a fürdőzők kabinjaiból. A tizenhárom éves Csipcsigán György már egy ízben le volt tartóztatva zsebtolvajlás miatt. Motozás közben ezer lejt készpénzt találtak a gyermekeknél. A kis tolvajokat átadják a fiatalok törvénszékének.

Angói hadihajók Batumban. Londonból jelentik: Azon jelentésre, hogy a bolsevikiek a Fekete-tengeren több hajót elkoboztak, Anglia néhány hadihajót küldött Batumba.

A kormány tagjai Máramaros-szigeten Máramaros-szigetéről jelentik: A kormány ideerkezett tagjait a vármegye és város hatóságai nagy ünneppel fogadták. Bratiann Jonol miniszterelnök, Vaitoiann belügyminiszter, Constantinescu földművelésügyi miniszter, Pala szenátor és más politikai előkelőségek Hodor Viktor alispán díszülés keretében fogadta a vármegye háza dísztermében. A miniszterelnök a tisztelgések során melegen érdeklődött Sanjoan leánygimnáziumi igazgatójánál és Stoja Theodor tanfelügyelőnél a máramarosi tanügyi és etnográfiai viszonyok felől. A megyeházán tartott üdvözlést bankett követte a Korona szállodában, ahol Bratiann miniszterelnök hosszabb beszédben méltatta a máramarosi nép szegény, de munkakedvelő rétegét és kijelentette, hogy a falusi földmívelőket is meg akarja látogatni, hogy a helyszínén győződjön meg a nép kívánságairól. Jöleső megjelentést kellett a miniszterelnöknek az a kijelentése, hogy a prágai lapok révén hetek óta terjesztett az a hír, hogy Máramaros-sziget legközelebb Csehszlovákiához fog csatoltatni, teljesen alapítatlan és cáfolatra sem érdekes. Kifejtette, hogy az összes európai államok között esidőszent Romániában a legjobbak a politikai és gazdasági viszonyok. Hosszú, szamosújvári püspök, Tarcu János szenátor, dr. Ciple Pál polgármester beszédei után Szabó E. dre vikárius rutén nyelven köszöntötte a kormány tagjait, majd Kovássy Ákos a magyar kisebbség nevében mondt határozat beszédet. A következő napon a miniszterelnök és kísérete Orcinestre utaztak, ahol jelen voltak a földosztásnál.

Kik a hadigazdagok. Az „Aurora” tegnap hosszabb cikkben foglalkozott Averescu néppártjával és kifejtette, hogy a vezetők legtöbbször antiszemita és ennek igazolására a választási agitáció idejéből adatokat sorolt fel. Az averescanusok lapja az „Indraptarea” este válaszolt az „Aurora”-nak és visszautasította a vádat kijelentette: „ugylátszik a parasztpárt orgánuma szükségesnek tartja védelmébe venni a hadigazdagokat.” Az „Aurora” ezt felelte: „A néppárti hivatalos megjegyzésére csak azt válaszolhatjuk, hogy mi annál kevésbé vagyunk barátai a háborús gazdagoknak, mert hiszen köztudomású, hogy mindenkor elleneségek voltunk — az averescanusoknak.”

Házasság. Salamon Etelkát Clujról eljegyezte Deutsch Elek Cluj. (Mindem külön értesítés helyett.)

Lengyel jegyzék Moszkvában. Varsóból jelentik: A lengyel külügyminiszter jegyzékét intézte a moszkvai kormányhoz. Titakozik az ellen, hogy a szovjet hatóságok megtagadják a lengyel történelmi ereklyéknek kisoltgatását, holott erre a rigai szerződés kötelezi Oroszországot.

Elfogtak egy sikkesztő tőzdeügynököt. Bukarestből jelentik: Ba-cauban elfogták Isztrati tőzdeügynököt, aki többmillió passzívák hátrahagyása után néhány hetet elelőtt elfutott a fővárosból.

Csicserin telepelelései Benesről és a francia vezérarról. Berlinből jelentik: A Radorna jelentik szikratávirin: A „Vossische Zeitung” interjú közöl Cicserin népbiztosról, aki kijelentette, hogy az európai közvélemény a halálraítélit szocialforradalmárok ügyében tévesen van informálva. A vizsgálat során beigazolást nyert, hogy a halálraítélíték a cári politika szolgálatában állottak és bebizonyosodott az is, hogy az összeesküvésnek a legfőbb részese Benes cseh külügyminiszter volt. Az ország érdeke kívánta meg a szovjetkormánytól, hogy az összeesküvés ügyébe erőkezéssel nyuljon bele. Az összeesküvés permanens összeköttetésben állottak a francia hadsereg vezérkarával és az ok utasításai szerint dolgoztak. Akták jutottak a nyomozó hatóságok birtokába, amelyek igazolták, hogy a francia vezérkar terminusos utasításokat adott középületek és katonai raklások felrobbantására. A lap az interjú a következő számban folytatni fogja.

Lelkészekkel is helyettesíthetik a tanítókat. Bukarestből jelentik: A közeletügyi miniszter elrendelte, hogy azon helyiségekben, ahol nincsenek tanítók, ideiglenesen a lelkeseket is megbízhatják a tanítással és esetben a tanítók illetményeiben részesítendők.

Nu va favorizat

A főtéren vándorlatri telepedett meg.

Nagy fonottkosárban sorban és szanaszéjjel zöld és rózsaszínű, fehér papírszalaggal átkötött, cernával átfont és levarrt papírok. Fialat fiu a kosár mellett, oldalt egy idősebb férfi. S. unit nem invitálnak, a tömeg, amely körül állja a kosarat, ünneppályoson halgatva veszi a levarrt, leragasztott cédulákat két kézzel.

Némán olvassa és szomorú megadással földre hajítja a kibontott lapokat.

Az idősebb férfi zsidó és vidéki. — Már huszat vettem — mondja — veszek még ötöt. Kiadtam ötven lejt. Kisebb nyereményt nem szabad csinálnom mint egy ötszázat.

Kibontja a cédulákat. Nu va favorizat. Megosóvalja a fejét.

Halottam, hogy egy katona ötezer lejt nyert. Epen annyira van szükségem. Megvenném a ruhára valót az asszonynak, két sánásvillát, három nyers keréket. Kifutni.

És egy maroknyit vesz megint. Nu va favorizat. Nem nyert biz' egyiksem. Egy tíz lejes és egy ötlejes nyereményt nem ütöt.

Egy asszony reszeketesen bontja ki mellette a sorsjegyeket. Öreg asszony, ő is ötezeret remélt.

Nagyobb szükségem van az ötezerre, mint annak a katonának.

A szeméi kidülledtek, valahányszor tekintete rácsott a cédula száma alatt elhúzódo sorra.

„De data aceasta norocul nu va favorizat.”

Rossz napjuk van a játékosoknak. Ezt egy kihivatalnok féle mondta, abinek ilyenkor, hónap derekán nem telik ilyen kedvetésre.

A zsidó pedig rendülletlenül próbálta a szorencsáját. Nagyon izdadt szakálára zsiros verejtékesöppök gördültek, a nyugodtsága elhagyta.

— Hogy a fene enné meg! mondta, de gyorsan megára eszmélt: nem szabad az égies haragját megára zudítani.

A közeli fúhoz ment, megdörzsölte a kezét és után valami imu a szorult magában.

Még egy marék sorsjegyet vett, megint nem nyert. Összeszámolta. Készszelegynéhány lejt vesztett. Az utolsó sorsjegyén végre előtasta a szöveget. Megtudta belőle, hogy az eleset ismeretlen hőök mauzoleuma javára törtétek az utcai sorsjáték.

Letörülte az izadságot a szakáláról. Több sorsjegyet nem vett és amikor elment, azt dönyögte:

„Rögen nem adtam közölcra onnyit egy összegeben.”

A szénás villáról, a nyers kerékről, az asszony kelmsjéről nyilván megfledkedzett.

Munkászavargások egy nagyszombati gyárban. Nagyszombatról jelentik: Az itteni Kőburg-üzemeiben már hosszabb idő óta élnek harc folyik a munkásság és az igazgatóság között, mert az igazgatóság a lejári kollektiv-szerződés: nem hosszabbította meg. Az elégtelenség a legutóbbi bérfizetés alkalmával érelyes formában jutott kifejezésre, amikor is a munkásság a bért kifizető hivatalnokot, majd a segítségére siető Hemman igazgatót és Kleveta főmérnököt tetleg inzultálta, úgyhogy mindannyiuknak a meglicselés veszedelme elől az igazgatóság épületébe kellett menekülniök. Erre a munkásság valóságos rohamot indított az igazgatóság épülete ellen. Az igazgatóság a szorongatott helyzetnek úgy vetett véget, hogy egyeskedő tárgyalásra szólította fel a munkásokat. Erre az igazgatóság és a munkásság tizenöt megbízottja hozzákezdett a tárgyalásokhoz, amely azonban nem járt eredménnyel, mert az épület előtt tartózkodó munkások és asszonyok olyan fonyegető magatartást tanusítottak, hogy az igazgatóság a terror ilyenmü megnyilvánulása mellett nem volt hajlandó tárgyalni. Tegnap folytatódott a Kőburg-üzemekben a zavargás. A munkásság valószággal megszállotta az igazgatóság épületét, ahol a kollektiv szerződésről szóló tárgyalás folyt és az egyik bizalmiférfit, akinek működésével nem voltak megelégedve, tetlegesen bántalmazta. Végül is terrorral kikényszerítette, hogy a régi kollektiv szerződés érvényességét augusztus hónapra is kiterjesszék és hogy aokat a munkásokat is visszafogadják, akik a minap az igazgatót megverték.

Elleörzik a romániai orosz menekülteket. Bukarestből jelentik: A munkaügyi miniszter bizottságot küldött ki a Romániában tartózkodó menekült oroszok statisztikai adatainak felvételeire, hogy ellenörzszék és segélyezzzék megszervezzessék.

Tisztviselő szanatórium épül Csucsán. Bukarestből jelentik: Az állami tisztviselők szövetsége Csucsán szanatóriumot létesített beteg tagjai részére.

D'Annunzio súlyos balesete. Rómából jelentik: D'Annunzio az olasz Rivierán gardonei villájában súlyos baleset érte. A híres költő olyan szerencsétlenül esett el, hogy fején igen súlyos sérüléseket szenvedett. Az orvosok a beteg állapotát kritikusan mondják.

Tessitori Nóra és Farkas Béla nyári turnéja csütörtökön, 19 én kezdődik Tordán és 20 én Marosújváron folytatódik. Tordán: Pap József, a kiváló erdélyi író tart bevezető előadást Tessitori Nóra, a híres előadóművésznő az erdélyi költők közül: Áprilytól, Berde Máriától, Ligeti Ernőstől, Nagy Emmától, Reményikától, Szentimrei Jenőtől, Bartalától, Szombati Szabó Istvántól és Tompa Lászlótól ad elő verseket a Petőfi, Ady és Babits verseken és eredeti székely népballadákon kívül. Farkas Béla, a kiváló erdélyi dalnékes: Petőfi, Ady és Bartók-dalokat énekel. A körut későbbi állomásai: Lugos, Déva, Szováta, Tusnád. A zongorabűvészetet a kitűnő zongoraművész: Balázs László látja el. Az estélyek iránt mindenhol imponzási érdeklődés mutatkozik. A szováta estélyen Sipos Domokos, a kitűnő tollu novellairó és publicista tart megnyitó és az új magyar költészetet ismertető előadást.

Dr. ul a gabona Jugoszláviában. Belgrádból jelentik: A csehszlovákai gabonaárésésekkel szemben Jugoszláviában az utolsó napok alatt a gabona ára egyre emelkedik. Az újságok erős rendszabályokat követelnek a spekuláció ellen, amelyek a drágulást tulajdonítják.

Hatvan bányért vásárol egy levelezőlapot, felírja a nevét és a pontos címét és beküldi az Új Kelet könyvosztályának. Az Új Kelet könyvosztálya díjmentesen érteíti Önt a könyvújdonosságokról és elküldi Önnek alkalmi katalógusait.

Fascista szervezetek Athenben

Athén, augusztus 16. A görög fővárosban fascista szervezetek alakultak, amelyek olasz mintára dolgoznak. A fascisták a kormány pártján vannak és az ellenzék híveit inzultálják. A demokratikus elemek emiat éles harcot kezdenek a kormány ellen.

Central Buffet
Színház utca 214
az elite közönség találkozó helye

Tapéták
minden kivételben kizárólag kaphatók:
Szécsi Sándor és Tsa, Timisoara
Bulevardul Berthelot (Kossuth Lajos-u.)
11-13. szfm.
1365
Lakások tapétázását vállaljuk.

Diplomata

G. Richy nagykövete velet és má touból. Ugy Gedes, An lász szintén Házban, de lyek közte közzött felme valehogyan lomata-válás követelt. A mindenképe olasz nagyk diplomata a sát, hogy f antiszemita-megszégyent amerikai de

Ismeretes mok szenát ványait álla Az alapelvel csak az imm púja újból Ford-ok és r masságok ny galom indulú lasszállítására szenátust. I amely a gaz vatközött, es tését követelt. rólág a kele es előtt akar kiköök sero Ez a m idősre esett, wordi egyet igalmat kel

Ez az egye roppant ga ben zsidó zsidó diáko el magát é zás nélkül kalmazására

Ebbe az kant bele a rációs törvén fügész nincs az érelmi volt. Az egy megindította a kettőt egy a Ford érdeket megzetesen m erővel, mert elhárításra ményt. Már csak méresek amerikai ke kus titessé ben az eszté kus Ameriká lyes része a reakcióitól. M hajó-szubszid pedig ugyane dorlási javs val: a javas tak csinálni nem elégszik jó üzlet o akarja, hogy rossz üzletet Kiderült, hog ten a hajó tr óriási haszon vándorlást és szubvenciók Fordé tehát szövetkeztek, venciót. Sem mint az, hog madt hajó-tr Szövetségeset ilyeneket, m olasz követsz ózótték a ta védő trószit n ezekre Angli követelt is m

Fordék megbuktatták Olaszország amerikai nagykövetét

Diplomata, aki nemcsak a királyt képviseli, de a népet is. Kavarodás a zsidó-bevándorlás miatt

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Prága, augusztus 12.

G Richey, Olaszország amerikai nagykövete visszakérte megbízólevelét és már el is utazott Washingtonból. Ugy volt, hogy sir Okland Gades, Anglia nagyköveteinek állás szintén megrendült a Fehér Házban, de azok az ellentétek, amelyek közte és az amerikai kormány között felmerültek, az utolsó órában valahogyan elsimultak és így a diplomata-válság csak egy aidozatot követelt. A diplomácia történetében mindenképen egyedülálló eszt az olasz nagykövet esete. Ez a kiváló diplomata annak köszönheti bukását, hogy fel akart tartóztatni egy antiszemita-áramlatot, amely súlyos megszegéssel fenyegette az amerikai demokráciát.

Ismeretes, hogy az Egyesült Államok szenátusa évről-évre új törvényeket állapítja meg a bevándorlást. Az alapelvek nem változnak meg, csak az immigráció kontingensét állapítja újból meg a törvényhozás. A Fordék és más reakciós törzshatalmasságok nyomása alatt olyan mozgalom indult meg, amely a kvóta leszállítására akarta kényszeríteni a szenátust. Ez a mozgalom azonban, amely a gazdasági viszonyokra hivatkozott, csak egyoldalú eszkalációt követelt. A heves agitáció kizárólag a keleti zsidóság ellen fordult, és előtérbe akarta lépni az amerikai kikötőik sorompóit.

Ez a mozgalom ugyanarra az időre esett, mikor kitért a hadügyi egyetem botrányára és óriási izgalmat keltett Amerikában.

Ez az egyetem ugyanis, amelynek roppant gazdag büdzsét nagyrészt zsidó mecénások fedezik, a zsidó diákok kizorítására határozta el magát és törvényes felhatalmazás nélkül a numerus klauzusz alkalmazására utasította a dékán hivatalát.

Ebbe az izgatott hangulatba zuhant bele a másik esőva: az immigrációs törvényjavaslat. Szeresve összefüggés nincs a két akció között, de az érzelmi összefüggés nyilvánvaló volt. Az egyik antiszemita mozgalom megindította a másikat is. És mind a kétőt egy kéz indította meg: a Fordékekkel. A zsidóság természetesen megmozdult, de nem nagy erővel, mert ő csak a kulturbotrány elhárítására szólította fel a közvéleményt. Már pedig kulturális érdekek csak mérsékeltan nyugtalanítják az amerikai kedélyeket. A demokrácia tisztességet az mentette meg ebben az esetben, hogy a demokrácia Amerikának egy igen tekintélyes része a biznestről is fellelve a reakciótól. Mert új vámtarifát és új hajó-szubszidumokat is követelt, még pedig ugyanakkor, mikor a bevándorlási javaslat mellett agítált. Szóval: a javaslat pártolói üzletet akartak csinálni. Az amerikai azonban nem elégszik meg azzal, ha ő maga jó üzletet csinál, mindjárt azt is akarja, hogy ugyanakkor más valaki rossz üzletet csináljon. Itt is így volt. Kiderült, hogy Fordék akciója az ellen a hajó-trósztt ellen irányul, amely óriási haszonnal bonyolítja le a bevándorlást és azonkívül még roppant szubvenciókat is kap az államtól. Fordék tehát azzal a hajó-trószttel szövetkezett, amely nem kap szubvenciót. Semmi olyan természetes, mint az, hogy az üzletében megtámadt hajó-trósztt nem hagyta magát. Szövetségeket keresett és talált is ilyeneket, még pedig az angol és az olasz követségen, ahol rossz szemmel nézték a tarifa-akciót. Az érdekeit védő trósztt nagy bakettet adott és ezekre Anglia és Olaszország nagyköveteit is meghívta.

Mind a kettő feltűnő beszédek tartott ez alkalommal. Beszéltek bevándorlásról és kijelentették, hogy ez nemcsak Amerika ügye, hanem az egész világé. Ha Amerika antidemokratikus törvényt hoz, akkor nemcsak a nemzetközi demokráciát sérti meg, de megtámadja a nemzetközi érdekeket is.

Kimondhatatlan kavarodás támadt erre az Ünión. A Fordérok megkezdte az ellentámadást. Legnagyobb ügyúval kezdte meg a csatározást.

Watson, indiana szenátor a szenátusban megtámadta a két nagykövetet és szokatlannul szenvedélyes hangon azzal vádolta meg őket, hogy agítálnak az ország törvényei ellen, amit megítél nem szabad. Ezek az urak idegen propagandát fűznek és ezzel az ország érdekei ellen agítálnak. Hogy mi milyen tarifát állapítunk meg, mely hajókkal bonyolítjuk le a bevándorlást és hány zsidót akarunk befogadni, az a mi dolgunk, nem pedig Angliáé, vagy Olaszorszáé.

Sir Okland Gades angol nagykövet nem várta be a további tanácskozásokat. Sietett a külügyi hivatalba és hosszasan tanácskozott az államtitkárral. A konferencia eredménye egy kommuniké volt, amelyben sir Okland Gades figyelmen kívül hagyta a zsidó érdekeket. Kijelentette ebben, hogy a róla terjesztett hírek nem felelnek meg a valóságnak. Az említett bankettek ugyan megjelent, beszédet is tartott, de nem csinált propagandát a szóban lévő törvények ellen.

G. Richey olasz nagykövet is nyilatkozott, de másképpen. Kijelentette, hogy a történelektől vállalja a felelősséget. A nyilatkozatát így fejezte be:

— Igaz, amivel Watson szenátor megvádolt. A szóban forgó törvények nem tetszenek nekem és azt nyíltan megmondtam. Kijelentettem, hogy a tarifa-javaslat sérti a külföld érdekeit és az immigrációs javaslat még jobban. Amerika nem korlátozhatja a keleti zsidóság bevándorlását. Hajlékot kell adni ezeknek az üldözötteknek és erre a mai viszonyok között csak Amerika képes. Teljesítse hát a kötelességeit.

Roppant kavarodást okozott a Fehér Házban ez a nyilatkozat. A külügyi államtitkár fűt-fát megmozgató, hogy Richey más hu-akat pengessen. De ezzel még csak elmérgesítette a dolgot, mert az olasz nagykövet magához kérte a sajtót és a következőket mondta:

— Azt akarják, hogy vonjam vissza a nyilatkozatomat. Nem teszem. Amit mondtam: mondtam. Akadályokat gördíteni hontalanság ezek elő, csak azért, mert zsidók, olyan szándék, amit nem helyesíthetek. Ha ez propaganda az ország törvényei ellen, hát kijelentem, hogy minden alkalommal, mikor veszélyben látom a demokráciát, propagandát fogok űzni. Mert a demokrácia nemzetközi ügy. És minden nagykövetnek az a kötelessége, hogy nyíltan és becsületesen juttassa ki fejezésre a felfogását.

A „Daily Mail” tudósítója erre azt kérdezte a nagykövettől, nem gondolja e hogy ez a felfogás nem mindenben egyezik a hagyományos diplomácia felfogásával?

A nagykövet mosolygott:

— A tradíciók tiszteletreméltók, de már elöregedtek. A régi formákat nem tarthatja fenn az új ember. A mai diplomata új ember. A nagykövetek régen jóformán csak a királyt képviselték, a legjobb esetben a kormányt is. Ma a népet képviselik. És ha én tudom, hogy az én népem felfogásával és érdekeivel ellenkezik annak a népek, vagy annak a kor-

kormánynak a szándéka, amelynek akkreditálva vagyok, akkor megmondom. Az olasz nép meggyőződésből ellenzi az antiszemitizmus keresztet a hajótarát. Hivatalos kötelességet teljesítettem, amikor éat nyilvánosságra hoztam.

Ezek után már nem lehetett ki egyenlíteni az ellentéteket. Az ame-

rikai plutokrácia kénytelen volt visszavonni a bevándorlási javaslatot, de megbosszulta magát. Olyan nagykövetet, aki többre tartja a demokratikus tisztességet, mint a diplomáciai konvenciót, nem kellett neki. És értésére adták Richeynek, hogy kérje vissza a megbízólevelét.

Peter Uhte

Beszélgetés Bratianuval

a cionizmusról és a nyelvrendeletéről

A bukovinai zsidóság vezére a miniszterelnöknél. A romániai zsidóság viszonya az államhoz és Palesztinához. A kormány revizió alá veszi a nyelvpolitikát

— Az Uj Kelet osernovitzi tudósítójától. —

A Uj Kelet egyik legutóbbi számában jelentettem, hogy a Dorna-Vatrán üdülő Bratianu Jonel miniszterelnök hosszabb kihalgatáson fogadta dr. Mayer Ebner, a bukovinai cionista szervezet elnökét. Bratianu miniszterelnök a legaktuálisabb zsidó problémákról tárgyalt Mayer Ebnerrel, aki helyes megvilágításba igyekezett helyezni a romániai zsidóság helyzetét. Most módomban van annak a rendkívül érdekes és fontos beszélgetésnek minden részletét közölni.

Mint azt megírtam, augusztus hatodikán, szombaton Dorna-Vatrán a zsidóság impozáns négyülésem ünnepelte meg a palesztinai mandátum ratifikálását. Erre az ünnepségre a dornavatrai zsidóság meghívta dr. Mayer Ebner, aki másnapra meghívást kapott Bratianu miniszterelnökhöz. Több mint egy órát tárgyalt a miniszterelnök a bukovinai zsidóság vezérével. Dr. Mayer Ebner az audienca lefolyását következőkben mondotta el:

A Palesztina-mandátumról

— Mindig másként képzeljük el az embereket, mint amilyenek valóságban. Az ellenzéki lapok karikatúrájából egyáltalában nem lehet az arcára még csak következtetni sem. Jonel Bratianu körülbelül övenéves, szürkélőfejkete szakállu, okos sremmel és kedves modorral. A Hotel Traianban lakik Dorna-Vatrán, ott fogadott. Ugylátszik Dorna-Vatra még nincsen miniszterelnökök létegetésére berendezve.

A miniszterelnök rosszul beszél németül és én se tudok annyira románul, hogy folyamatosan tudjak társalogni. A miniszterelnök főleg románul beszélt, néha-néha németül. Én főleg németül beszéltem és amennyire tudtam, románul. Megköszöntem a miniszterelnöknek rokonszenvét, amelyről a zsidóságot a mostani cionista eredményekkel kapcsolatban biztosította. Bratianu közbevágott és ezeket mondotta:

Bratianu: Tudok azokról a nehézségekről, amelyeket a Vatikán a népszövegségnél a cionizmus elé gördített. Ezeket a nehézségeket azonban leggyűrtek. Magam részéről csak azt mondhatom:

minden művelt embernek meg kell értenie és szimpátiával kell kísérnie az önök mozgalmát,

amely a zsidó népek régi történelmi ideálját akarja megvalósítani. Mondja azonban, a cionizmus nem fogja a zsidó tömegeket megtéveszteni Palesztinához való viszonyukról és az államhoz való viszonyukról.

Dr. Ebner: Erre vonatkozólag kijelenthetem, miként azt tegnap is ünnepélyesen kijelentettem a templomban, ahol politikai beszédet tartottam, hogy Palesztina felépítése az egész világ zsidósága történelmi ideáljának megvalósítása. A cionizmusért végzett munka azonban a legesekélyetb mértékben sem zavarja állampolgári kötelességünket. A zsidóknak hazájukhoz való ragaszkodása az egész világon ismeretes. Sőt a zsidók sokszor hazafiabbnak és egyéb lakosságnál. Mi, Nagyrománia zsidói is lojális és hű polgárok akarunk lenni és azt akarjuk, hogy a polgári és politikai haladásban résztvegyünk.

Bratianu: A zsidó tömegek meg fogják tudni különböztetni Palesztinát a román állampolgárságtól?

Dr. Ebner: Palesztinának nincs közös határa Romániával és nincsenek ellentétei vele.

Palesztina és Románia

Bratianu (nevetve): Nem félek attól, hogy Palesztinával háborút fogunk viselni.

Dr. Ebner: Erre nem is lehet gondolni. Azt abarim csupán mondani, hogy a cionizmus a zsidóknak sohasem támaszthat olyan érdekeket, mint a nemzeti gondolat más népekben, amelyek a szomszédos állam határai felé behatolnak. Az Egyesült Államokban sok ezer román él, akik jó amerikai állampolgárok és akik mégis szeretik román hazájukat.

Bratianu: A hasonlat nem találó, mert tapasztalatok megtanítottak arra, hogy az ilyen nemzeti csoportok az idegenben egy-két generáció után elvesztik a régi hazához minden kapcsolataikat.

Dr. Ebner: Nem bírném, hogy az Amerikában élő román generációk elvesztették a hazájukhoz való kapcsolatot. Az angol zsidók a legjobb hazafiak és mégis nagyon jó cionisták.

Bratianu: Tökéletesen angolok lettek és semmiben sem különböznek a többi polgároktól.

Dr. Ebner: Excellenciát azt hiszi, hogy teljesen asszimilálódtak. Igen, azok a zsidók, akik nem nagy tömegekben élnek együtt, könnyen asszimilálódnak. De az a tény, hogy

ezek az asszimilált zsidók is a cionizmus mellett állanak,

beszél legjobban excellenciát aggodalma ellen. Teljes őszinteséggel és becsületesszível mondatom újból, hogy odaadással akarjuk szolgálni az államot. Mindössze igazságosságot kívánunk velünk szemben.

Bratianu: Jó lenne, ha a cionizmus vezetői ezt minden alkalommal hanglyoznák a tömegek előtt.

Dr. Ebner: Ezt meg is tesszük és tömegeink megértene bennünket.

Bratianu: Nálunk nincs zsidógyűlölet. Mi a regátban jól megférünk a zsidókkal.

Bőven megvitattuk a különböző államok zsidóságának Palesztinához való viszonyát. Megjegyeztem, hogy Palesztina a világ zsidóságának központja lesz. Miután erről a kérdéstről élénk vita alakult ki, a miniszterelnök megkérdezte:

A beszarábiai zsidóság

Bratianu: Beszarábiában hogyan érez a zsidóság velünk szemben.

Dr. Ebner: Beszarábiában a zsidók sokat szenvedtek a cárizmus alatt. Elmondítottam, hogy a beszarábiai zsidók épügy, mint a bukovinai zsidók szorosban az állam-mellett állanak és úgy nálunk, mint nálunk sokkal kedvezőbb lenne a hangulat, ha hibák nem történtek volna. Bratianu azt válaszolta, hogy hibák mindenütt történnének és megkérdezte, hogy a beszarábiai zsidóságnak ki a vezére.

Ebner: Dr. Kocyan Bernstein, aki az ottani cionizmus vezetője és aki az államról és állampolgári kötelességről épen úgy gondolkodik, mint én. Ezután a lakosság hangulatáról esett szó. Ezt az alkalmat megragadtam arra, hogy

nyok olyan tanúsítottak, oror ilyenmü m volt haj-folytatódott a rgás. A mun-lotta az igaz-ollektív szer-folyt és az működésével teltlegesen orral kikény-llektiv szer-egusztus hó-gy avokat a dják, azok a rók.

ániai orosz ól jelentik: bizottságot a tartózkodó tika adatai-ellenőrzésük vezessék.

órium épül eleantik: Az ége Csucsán beteg tagjai

es balesete. annun ió: az i villájában híres költő ett el, hogy eket szenved-eg állapotát

és Farkas esütörtökön, 20.án Ma-Fordán: Pap író tart be- Nóra, a hi-erdélyi kö-berd: Mária-gy Emmá ól, rei Jentől, abó Istrántól elő verseket bits verseken alladákon ki-kiváló erdélyi -és Bartók-későbbi ál-Szorváta, Tus-et a kitűnő e László látja t mindenhol utatkozik. A s Domokos, a és publicista magyar költ-ást.

a Jugoszlá-ntik: A cseh-ekkel szem-ülső napok re emelkedik. ndszabályokat e ellen, amely-nyitják.

vásárol egy évét és a pon-sz Uj Kelet Uj Kelet könyv-erte-iti Óat a elküldi Önnek

vezeték en

A görög fő-vezeték alsul-tár: dolgoznak. t pártján van-rit insultálják. k emiati éles many ellen.

Buffet 1316

álkozó helge

ák

ólag kaphatók: sa, Tim-soara (ossuth Lajos-u.) 1365 at vállaljuk.

a beszélgetést a nyelvredeletré tereljem.

Választam azt az igalmat, amely a lakosságon erőt vett a romanizálási rendelet következtében. Megmondtam, mindenképp a zsidó szempontokat fogom leszögezni és különös hangsúlyt emeltem ki, hogy Bukovina zsidóságát semmiféle nemzeti érzék nem fűti a német nyelvhez. De ha évszázadokon keresztül egy bizonyos nyelvet beszéltek az emberek, nem lehet azt a nyelvet néhány év alatt félretenni. A zsidóknak tehát ésszerű átmeneti időre van szükségünk. A zsidóknak azonban szászszavak olvasása és írása azonban hivatalokat és a bíróságokat azonnal romanizálják, akkor a zsidók nyelven szavak egyszerűen nem ér semmit írás és olvasástudásával és szószert analfabéta lesz. A zsidók minden körülmények között meg fogják tanulni szóban és írásban a román nyelvet. Erre azonban idő kell. Ez vonatkozik a többi nemromán lakosságra is. Hiszen Románia előtt a jövő évszázadok vannak és egy nemzetnek az öröklétéről lehet beszélni. Miért ne várhatnának még néhány évig a romanizálással.

Az állam és a nép

Bratiannu: Lehetetlen, hogy a birodalom négy országában négy különböző nyelvű államhivatal legyen. A kormányban egyenes irányban kell haladnia, hogy a legrövidebb idő alatt érje el a kijelölt célt. És ha a lakosság nem járul hozzá...

Dr. Ebner: A lakosság hozzájárulását és szimpátiáját a kormány cselekedeteihez irányítja. A lakosság ahhoz járulhat csak hozzá, ami érdekeivel összeegyeztethető. És ebben az esetben a lakosság érdekei fokozatos átmenetet követelnek.

KÖZGAZDASÁG

A leiemelkedés hatása Bécsben

A Romániából importált áruk vámkedvezménye illuzóriussá vált. Nem vált be és megszüntetik a devizaközpontot. Az új jegybank csak teljes aranyfedeztet bocsát ki bankjegyeket

— Az Uj Kelet bécsi tudósítójától —

Bécs, augusztus 15. A nemrég felállított devizaközpont ellen egyre hevesebben tiltakoznak a kereskedők, akik ha másként védekezni nem tudnak, egymásután zárják be üzleteiket. A rendelet szerint a bankok kommisszióba veszik át az idegen valutákat és a devizaközpont utján utalják át. Az idegen devizákat is a központ osztja szét: a kereskedők csak elsőrendű szükségleti cikkek behozatalára kap idegen valutát, fénypénzes cikkekre egyetlen egységet sem.

Az idegen devizák mégsem estek, sőt épen a rendelet kibocsátása óta emelkedtek rohamosan. A kormány tehát megnátrál és hivatalos nyilatkozat szerint szeptember 15-én megszünteti a devizaközpontot.

Az új jegybank sem ért el eddig eredményeket, bár csak teljesen fedezett kibocsátást eszközöl. Az alapszabályok 15-ik szakasza szerint az állam csak akkor kérhet új bankjegykibocsátást, ha azt teljes értékében arannyal fedezi. Ilyenformán remélnék gátat vetni a további inflációnak. A pénzügyminiszter a kérdésre: fel tudja-e javítani az új jegybank a korona kurszusát, azt felelte:

— Mindenesetre javulni fog a helyzet. Bizonyos, hogy a viszonyok további alakulása az állam általános gazdasági helyzetétől függ, továbbá a pénzügyi reformok hatásától és nem utolsósorban a külföldi kölcsönöktől. A jegybank mindenesetre részt kell vállaljon az infláció megfékezésének munkájában.

A külföldi valuták közül leg-

Bratiannu: Magam is a fejlődésnek vagyok a híve. Azt mondták azonban, hogy önöknél az ügyvédek már egész jól beszélnek románul. Sőt azt mondták, hogy ön is erősen tanulja a nyelvet.

Erre szerényen megjegyeztem, hogy a miniszterelnök ur íme láthatja nyelvtudását és ebből megállapíthatja, hogy hatóságok előtt beszélni ilyen kis nyelvtudással alig lehet.

A nyelvkérdés különben sem ügyvédkérdés,

hanem az egész lakosság kérdése. Megemlítettem, hogy szükséges lenne összehívni egy ankétot Bukarestben, amelynek élén a miniszterelnök vagy az igazságügyminiszter állanak. Ezen az ankéton résztvennenek a kisebbségek képviselői és a nemromán lakosság reprezentánsai. Ott a kormány értesülhetne a mi állásfoglalásunkról és hasznos munkát lehetne végezni a nyelvredelet harmonikus keresztülvitelére, közben a miniszterelnök ur felszólítaná az igazságügyminisztert, hogy a nyelvredeletet az ankét összehívásáig és az egész kérdéskomplexum át tanulmányozásáig tartva függőben. A miniszterelnök kijelentette, hogy az igazságügyminiszter nem vonhatja vissza olyan egyszerűen a már egyszer kiadott rendeletet.

Ezután a lehető más megoldásokról esett szó és a miniszterelnök szimpátiával kísérelte a kérdés minden részletét. Megígérte, hogy a kormány többi tagjával meg fogja beszélni ezt a kérdést, mert maga a megértés híve és ezért az ankét gondolatával rokonszenvez. Ezzel véget is ért az audienca.

Dr. Ebner így számolt be a dornavatrai tanácskozás lefolyásáról és hozzáfűzte, hogy Bratiannu feltétlenül a nyelvredelet revideálásának a gondolata mellett van.

súlyosabban a lei emelkedése érintette az osztrák pénzügyi piacot. A napilapokat és szakköröket előszörban a lei további árfolyamalakulása foglalkoztatja. A lei várta és rohamos emelkedését a jó román termékek és részben a spekulációknak tulajdonítják. Ot nap alatt a lei 240 koronáról 470-re emelkedett és a romániai szakkörökkel ellentétben, Bécsben a lei további javulását várják, mert az emelkedést realitásnak tartják. A lei áralakulása azért nem közömbös Ausztriára, mert az utolsó időben nagy állatszállományokat importáltak Romániából minimális, sőt teljesen mentesített vámdíjak mellett. Az importált állatok alacsony ára így teljesen illuzóriussá vált és az osztrák kormány most érintkezésbe lép a román kormánnyal, hogy a leiemelkedés miatt teljesíthetetlen fizetési kötelezettségeit megfelelően rendezze.

Belföld

(x) Újból megindul a gyapjuipari termékek kivitele. A háború előtt, mint ismeretes, az erdélyi gyapjuipar mennyiségeket termelt a kivitel számára. Főleg Szerbiába, Bulgáriába és Törökországba exportált takarókat és halinapoztót. Az impériumváltás óta ez a jelentős kivitel megszűnt, mert a kiviteli illetékek túl magasak lettek. A teljes értékű 25-30 százalékat is felszámították vámtételként. Most aztán — mint Bukarestből jelentik — a gyapjuipari termékek kivitele újból megindulhat, mert a kormány az exportáru értékének fél százalékára szállította le az exportdíjakat. A termelők, akik az exportlehetőség hiánya miatt redukálták üzemeiket, máris intézkedtek, hogy ősszel nagyobb mennyiséget vihessenek ki a külföldi piacokra.

Külföld

(x) Fizetésképtelenség cseh koronában való tartozás miatt. Budapestről jelentik: A cseh korona-tartozásokat érinti a budapesti piac egyik

legutóbbi nagyobb fizetésképtelenége. Ifju Herzog József posztó- és kézműtáru nagykereskedő 2 és fél millió cseh korona tartozással fizetésképtelenséget jelentett. A bíróságon kívüli tárgyalások nem vezettek eredményre, e érte a budapesti törvéyszék megindította a csődönki vüli kényszerregezési eljárást. A cég egyedüli tulajdonosa Herzog József, aki 1901-ben Weisz és Herzog néven alapította meg üzletét.

(x) Egy békekorona tizenegyezer osztrák korona. Belsőből jelentik: Az Osztrák-Magyar Bank jelentése szerint Ausztriában az aranyparitást az aug. 14-től 22-ig terjedő időre 10.900 ban állapították meg. Így a most kibocsátás alá kerülő 100.000 koronás bankjegyek alig 10 békekoronának felelnek meg.

(x) Új vasúti tarifa a MÁV-nál. Budapestről jelentik: Az államvutak felemelt díjszabása egy a személyment az áruforgalomban augusztus 17-én lép életbe. A 120 százalékos gyorsvonati menetdíjmellet mellett a podgyász viteldíját 200 százalékkal, a 100 százalékkal magasabb személyvonati menetdíj mellett a podgyász díjtételét, valamint az expressz arut 150 százalékkal emelik. A tehéru tarifa 200-220 százalékos emelésével a legkisebb drágulás terheli a föld, kavics, homok, nyerkő szállítást, amelyhez 20, továbbá a hazai szénét, amelyhez 30 százalék többlet járul.

SPORT

Kolozsvár—Nagyvárad ifjúsági válogatott 4:1 (2:1)

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az augusztus 15-én Kolozsváron megtartott második ifjúsági válogatott városközi mérkőzésen Kolozsvár reprezentatív ifjúsági csapata fényes győzelmet ért el a Nagyvárad legjobb ifjúsági tizenegyen, a Nagyváradon megtartott első mérkőzés alkalmával 2:0 arányban szenvedett vereséggért.

Morar Teofil dr., aki a városközi ifjúsági mérkőzések megrendezésének tervét felvetette és fáradságos, lelkiismeretes munkával meg is valósította, megérdemelt elégtételt kapott az első kudarcért, amelyért legkevesebb 6 volt okolható.

A község mérsékelt érdeklődése mellett Czinczár Imre (Haggibbor) kolozsvári szöv. bíró sipjelére a csapatok a következő felállításban léptek a pályára:

Kolozsvár: Rosenfeld (Haggibbor), Kinizsi (CFR), Solyom (KAC), Gombos (Haggibbor), Kovács (KAC), Dóci (Victoria), Gidáli (Haggibbor), Kancsár (KKASE), Istvánffy II. (Victoria), Ankrant (Haggibbor), Lázár (Haggibbor).

Az eredeti összeállítás tehát annyiban változást szenvedett, hogy Lázár (KAC) helyett Kovács (KAC) lett a fedezetor harmadik tagja.

Nagyvárad: Ströck (Törökvs), Kovács (NAC), Spenger (Egyetértés), Löwenstein (Törökvs), Mönus (Egyetértés), Wittenberg (Törökvs), Grünstein (NAC), Steiner (Törökvs), Grünbaum (Törökvs), Goldstein (Makkabae) és Kovács (Bihor).

Hiányzott tehát a három legjobb várad ifjúsági: Csomog (Törökvs), akinek játékjogát felfüggesztették, Kancsár szereplését ezzel szemben engedélyezte a kolozsvári szövetség), Deutsch (NAC) és Török (Törökvs), akik egyéb gátló körülmények miatt nem szerepelhettek a várad ifjúsági válogatottban.

Az első félidő

Hatalmas tempóban indul meg a játék, Kolozsvár állandó támadásait azonban a bíró téves offside ítéletei teszik meddővé. A 13. percben Ankrant tisztá helyzetben elhibázza a Gidáli-Kancsár jobbszárny által szépen kidolgozott labdát. A 15. percben a könnyelműködő kolozsvári védelem hibájából Goldstein közvetlen közelről védhetetlen gólt lő és megszerezzi Nagyvárad réxéré

a vezetést. A 17. percben Kovács szép átadását Gidáli és Kancsár a várad kapu elé vezető és Istvánffy és Solyommal kiigényli (1:1). A 23. percben Gidáli centerst Ströck elfogja. Lázár állandóan elhagyja helyét és sokat fantol. A 27. percben a kolozsvári jobbszárny megszökik és kedvező gólhelyzetet készít elő, amidőn a bíró — bár az összes játékosok labda mögött voltak — hatalmas tévedéssel offside címen megemissiti a szép akciót. A 32. percben Kinizsi szabadrúgásával Gidáli megszökik, ideális centerből Istvánffy kapásból a második gólt szerzi meg. Kancsár pveneg labdát Ströck asáknyára löss. Állandó kolozsvári fölny mellett a 44. percben Istvánffy lövés a kapufáról pattan vissza, újabb labdáját pedig közvetlen az oerlop mellé passzította. Félidő 2:1. Korner az első félidőben nem esett.

A váradiek stilusosabb összjátékával szemben a kolozsvári csapatör önsz volt és magas labdákkal dolgozott.

A második half tímében

még jobban kidomborodik a kolozsvári csapat fölnye. A 4. percben Kancsár szép lövését Ströck ártalmatlanná teszi. Az 5. percben Nagyvárad korner ér el, amelyet Rosenfeld ügyesen tisztáz. A 10. percben Kancsárt a büntetertületen belül kézzel előlökik, a bíró nem itél tizenegyet, Gidáli lövését a várad kapus fogja. A tulerélyesen játszó Kovács durván megrugja a várad centerst. A 14. és 15. percben Lázár centerst és Ankrant lövését célt lövösz. Kancsár elfaultolása miatt a váradikkal szemben igen udvarias és elnéző bíró a második tizenegyet sem itéli meg. Kovács állandóan durváskodik. A 22. percben Solyom ivelt, vesélyes felszabadítórugása majdnem gólt eredményez. A 25. percben Kancsár kapufát lő, a visszapattanó labdát a várad hátréd kézzel kiüti, a harmadik tizenegyetől kiméli meg a bíró a váradikat. A 28. percben eredménytelen korner Kolozsvár javára. A 29. percben Kinizsi labdáját a várad védelem elfutolja, Istvánffy tiszta helyzetben a harmadik gólt rugja. A 30. percben kihaszalattal kolozsvári korner. A 35. percben Kinizsi megrugja Goldsteint, mire a bíró kiállítja. Várad támadókat a kolozsvári védelem jól szereli. A 36. percben csunyan elgáncsolják Ankrantot, a végre megittit tizenegyesből Kancsár a negyedik gólt rugja. Befejezés előtt az ideges bíró kiállította még Kovács és Kancsár kolozsvári, valamint Wittenberg várad játékosokat.

A játékosok és a bíró

A kolozsvári csapat megérdemelten győzött. Legjobb emberei Kovács, Solyom, Gidáli, Istvánffy és Gombos voltak. Kinizsi a védelem főszálopa, a balszárny a csapat leggyengébb része volt. A váradiek közül Kovács hátréd, a halvesorban Löwenstein és Mönus, a csatársorban a belső trió dolgozott hasznosan. A durvaságokat azonban mindkét csapat hamar elszámította. Czinczár bíró gyenge volt. A leállítás és a gáncsolás elemi szabályai is elkerülték figyelmét.

Labdarugás

Triálmérkőzés a Csernovitz elleni válogatott. A Csernovitz ellen augusztus 27-én eldöntésre kerülő válogatott mérkőzést megelőzően dr. Morar Teofil megbízott szövetségi kapitány ma, csütörtökön délután 6 órakor triálmérkőzést rendez. A szöv. kapitány felkéri a Csernovitz ellen már szerepelt összes válogatott játékosokat, az ezt megelőző triálmérkőzés szereplőit, továbbá Jakóbi és Bornstein (Haggibbor) játékosokat, hogy ma délután 6 óra a sporttelepen pontosan jelenjenek meg.

Marosludasi SC—MCFR I. b 7:2 (3:2). A marosludasi csapat állandó fölny mellett nagy gólaránnyal győzött. Legjobb emberei Réthi centerhalf, Alte és Hatiegan voltak. A CFR Zugor révén érte el góljait.

Felelős szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Kiadó: KARDINA nyomda és kiadóvállalat R. T.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Szép, izléeses nyomtatványt csak az UJ KELET nyomdája készít

Névjegyeket, eljegyzési, lakodalmi kártyákat, üzleti nyomtatványokat a legrövidebb idő alatt és a legjutányosabban szállítunk.

„Kadima“-nyomda és kiadóvállalat Rt. Cluj—Kolozsvár Str. Baron L. Pop 10. Telefon 879.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Csütörtök: 5 óra: Demitoff hercegnő. (Olesó helyárral) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárral) 9 óra: Kerti kabaré. Nulla ur. Házasságközvetítő. Fogadjunk. Menedékház. (Berky Lili és Gózon Gyula főlépésével.)
 Péntek: 5 óra: Sándor Mátyás. Első rész. A mártírok. (Olesó helyárral) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárral) 9 óra: Kerti kabaré. Gazsi és Mercedes. A gyűttment. Halló te vagy az édes? A masamód. Uj magán-számok, tréfák és táncok. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)
 Szombat: 5 óra: Sándor Mátyás. (Olesó helyárral) 7 óra: Ugyanaz. (Rendes helyárral) 9 óra: Kerti kabaré. Gazsi és Mercedes. A gyűttment. Halló te vagy az édes? A masamód. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)
 Vasárnap: 3 óra: Sándor Mátyás. Második rész: Antekirt orvos. (Olesó helyárral) 5 óra: Ugyanaz. (Olesó helyárral) 7 óra: Ugyanaz. (Olesó helyárral) 9 óra: Kerti kabaré. Gazsi és Mercedes. A gyűttment. Halló te vagy az édes? A masamód. (Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával.)

4. műsorra tűzött előadások jegyei előre megvásárolhatók a színház pénztáránál.

A kerti kabaré mai műsora. Csupa szenzációkból van összeválogatva a kerti kabaré mai műsora, amelynek fősemenye a Nulla ur Gózon Gyulával a címszerepben. A Nulla uron kívül szerepelnek még a mai műsoron: A házasságközvetítő, a Fogadjunk és a Menedékház c. bohóságok. Berky Lili nagyszerű magán-számokat énekel és a Nulla ur női szerepét játssza. Fajk Rózi, Leóvey Leó, Kállay Zoltán, Michulescu Lili és Felhő Ervin magán-számokkal, Izsó Miklós, Forgács Sándor, Mihályfi László stb. pédig nagyszerű alakításokkal szórakoztatják a közönséget. Gara Akos szellemes konferánzsait esteelőestére zajos siker koronázza. A nagyszerűen összeállított műsor holnap látható még csak a magyar színház kerti kabaréjában.

Czeglédi Gyula. A kerti kabaré pénteki új műsora keretében lép fel Czeglédi Gyula az országosan ismert és mindenütt ünnepelelt dalköltő és előadó művész. A legújabb, eddig seholsem énekelt új dalait éneklő a pénteki s rákövetkező napok műsorán.

Uránia mozgóban: Szünet!
 Egyetem mozgóban: Csütörtökön fut utoljára a bukáresti Apolló filmmonumentális életképe, Demitoff hercegnő. Címszerepben a napjaink egyik legkedveltebb művésznője: Lya Mara, kinek elbűvölő szépségénél csak magávalragadó alakító művésze lehet dicsőrendőbb. Pénteken a szenzációk-szenzációja: Sándor Mátyás négy részes kalandortörténet első fejezete.

I. I. Percz drámái:

Die goldene Kette . . . 20 lei
 Die Nacht auf dem alten Markt . . . 20 lei

UJ KELET könyvostálya
 Cluj, Str. Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10

Előrehaladott nyári időny miatt az összes nyári anyagok mélyen leszállított árban kaphatók

Heller, Weisz és Molnár

női divat-áruházában Cluj, Wesselényi-u. 6.
 1334

MODERN ÜVEGCSISZOLDA és TÜKÖRÁRUGYÁR

PÉCHY és TÁRSA

Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapucinus-u.) 20. 0000000000000000 1381

készíti a legszebb tükröket és butorüvegeket minden méretben és mennyiségben
Ujrafoncsorozás! Kérjen árajánlatot!

NYUGÁGYAK

Weisz Kálmán, Oradea-Mare,

kívánatra egyes drbként is bár-hova gyári áron szállíttatnak kartámlával, lábrésszel prima vászonnal 250.—, vászon nélkül 150.— lei ellenében 0000 Nagypiac-tér 10. Telefon 905.

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

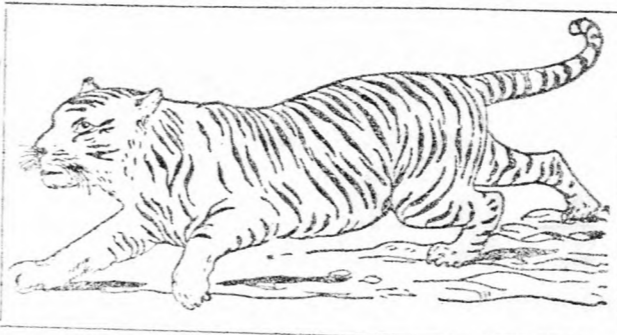
kötött, szövött, rövid és norinbergi áruk nagykereskedése
 Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

Markovits F. éhszerész,
 Cluj, Wesselényi-utca 20. sz.

Arany- ezüst ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, briliánt legmagasabb napi áron veszek. 1393

Mártonffy Testvérek & Co

ujjonnan berendezett világ-városiszőrmearuházában leg-ujabb modellek, elsőrangú szőrmék, mindennemű szőrmecikk, — szücskellékek nagyban és kicsinyben. — Szolid bevásárlási forrás!

Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei 20. (Főtér)
 Telefon 10—25. 1396 sürgöngcim: Mártonffypelz.

Könyvszükségletét az Uj Kelet könyvostályától szerezze be!

ÁTUTALÁSOKAT!
 a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombard-kölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabban kamatoztatnak.
 Telefon 1—69 és 7—25.

A politikai irodalom szenzációja
 Garami Ernő könyve
Forrongó Magyarország
 Ára 66 lei
 Uj Kelet könyvostálya
 Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Szőrmék művészies feldolgozása

Eredeti modellek

Eredeti modellek

Déri Lajos,

Cluj, Strada Memorandului No. 3. (volt Unió-u.)

Zephier ingblousok

Vászon öltönyök
 Tennisz nadrágok 1380

Neumann M.

cégnél, Cluj, Piata Unirii No. 14. Főtér

Uj! Megnyilt Uj!

Clujon a Bolyai-utcában
ROSMANN MIHÁLY
 szücsműhelye

ahol minden e szakmába vágó munkát legujabb divat szerint jutányosan és pontosan eszközöl.
 1387

Megnyilt! a Megnyilt!

„Helios“

kötött szövött áru gyár leahata
 Cluj, Piata Unirii 7. (Főtér)

Óriási választék: 1389
 Kötött kabátok
 Kötött ruhák
 Női és gyerek cepek
 Jämperek
 Harienya és keztükben
Eredeti gyári árok

RÖZPONTI HÖLGYFODRÁSZ ÉS MANIKÜRSZALON

Cal. Reg. Ferd. 13. (udvarban)
 1360
 Hajfestés, hajmunka, fejmosás, ondolás, fésülés legmodernebb, legjobb kivitelben. Haját veszek!
PÉTERFI JULISKA

Gyermek ruhák 1399
 rakiáron és rendelésre is legizléesesebben csak az
ADLER-cégnél
 készülnek. Str. Iuliu Maniu (v. Szentegyház-u.) 5. sz

ben Kovács szép...
 anosár a váradi...
 ányfő és lövés...
 A 23 peroben...
 elfogja. Lásár...
 ét és sokat fult...
 kolozsvári jobb...
 kedvező gó...
 midőn a bírő...
 ok labda mögött...
 eddissel off seide...
 szép akciót. A...
 szabadrugásával...
 eális centeréből...
 második gó...
 gvenge labdája...
 Allenő kolozs...
 44. peroben Ist...
 ról pattan vissza...
 követlen az ozz...
 Faldő 2: 1. Kor...
 nem esett.
 abb összejátékát...
 osztársor öna...
 el dolgozott.
 if timében
 odik a kolozsvári...
 peroben Kauosár...
 talimatlaná tesszi...
 árásd kornert ér...
 ügyesen tisztáz...
 rt a büntetésrű...
 aik, a bírő nem...
 lővét a váradi...
 erélyesen játssz...
 rugja a váradi...
 peroben Lásár...
 vesse cél: tövösz...
 att a váradihál...
 rias és elnéző...
 egyest sem itéli...
 n durváskodik. A...
 ivell, vesélyes...
 jdnem góit ered...
 n Ksuosár kapu...
 labdát a váradi...
 harmadik tizen...
 a bírő a váradi...
 redménytelen kor...
 a. A 29. peroben...
 radi védelem el...
 ta helyzetben a...
 A 30. peroben...
 ári kornert. A 35...
 rugja Goldsteint...
 Váradi támadko...
 em jól szereli. A...
 án elgáncsolják...
 gítőt tizenegye...
 dik góit rugja...
 ges bírő kiállít...
 osár kolozsvári...
 váradi játéko...
 és a bírő
 pat megérdemel...
 eroberei Kovács...
 ányfő és Gombos...
 lelem főszalpa...
 at leggyengébb
 Kovács hátvéd...
 stein és Mónus...
 és trió dolgozott
 azonban mindkét...
 ütötte.
 enge volt. A les...
 lés elemi sza...
 figyelmét.
 agás
 Csernovitz ellen...
 Csernovitz ellen...
 döntésre kerülő...
 t megelőzően dr...
 bizott szövetségi...
 tükön délután 6...
 t rendez. A szöv...
 Csernovitz ellen...
 s válogatott játé...
 előző triálmérkő...
 ábbá Jakobi és...
 bor) játékosokat...
 6 órára a sport...
 lenjenek meg...
 MCFR I. b 7: 2...
 si csapat állandó...
 gólaránnyal győ...
 rei Ráthi center...
 egan voltak. A...
 érte el gójjait.
 MARTON ERNŐ...
 és kiadóvállalat Rt.
 telefonszám 977.

